

นิพนธ์ต้นฉบับ

Received: July 29,2020

Revised: Oct.12, 2021

Accepted: Dec. 14,2021

Published: Jan. 4,2022

ผลการจัดกิจกรรม “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม”

ต่อความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล

Effects of Unintended Pregnancy Prevention Education Program on Knowledge among Nursing Students

ปฐมพร โพธิ์ถาวร

Patomporn Photaworn

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

Boromarajonani college of Nursing Songkhla

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล 2) เปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ 3) เปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมทันที, 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 99 คน เก็บข้อมูลในระยะ 1 สัปดาห์ก่อนทำกิจกรรมและในระยะหลังทำกิจกรรมทันที, 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน-เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่แบบจับคู่ (paired sample t-test) และสถิติความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (one way repeated measures ANOVA) ได้ผลการวิจัยดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมและรายด้าน-ด้านยาเม็ดคุมกำเนิดและการใช้ถุงยางอนามัยอยู่ในระดับดีมากส่วนด้านยาเม็ดคุมกำเนิดถูกเน้นอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้หลังทำกิจกรรมมากกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=16.166, p=.000, t=17.895, p=.000, t=12.929, p=.000$ ตามลำดับ) มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังให้ความรู้ทันทีแตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนหลังให้ความรู้ทันทีและในระยะหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์แตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนในระยะอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้หลังให้ความรู้ในระยะ 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ นักศึกษาพยาบาล

Corresponding author: ปฐมพร โพธิ์ถาวร E-mail patomporn@bcnsc.ac.th

Original article

Abstract

Received: July 29,2020

Revised: Oct.12, 2021

Accepted: Dec. 14,2021

Published: Jan. 4,2022

This quasi-experimental research study aimed to: 1) determine knowledge regarding unplanned pregnancy prevention among second-year nursing students, 2) compare knowledge regarding unplanned pregnancy prevention before and after pregnancy prevention education 3) compare knowledge regarding unplanned pregnancy prevention immediately after, 2 weeks, 6 months, one year, and 1.5 years after pregnancy prevention education program was completed. Participants included 99 second-year nursing students enrolled in the 2018 academic year. Data were collected at 1 week before participation in the education program, as well as immediately after, 2 weeks, 6 months, one year, and 1.5 years after program completion. We collected data on the students' knowledge using a pregnancy prevention questionnaire, which had a reliability value of 0.79. Data were analyzed using descriptive statistics (percentage, frequency, mean, standard deviation), paired t-test, and one-way, repeated measures ANOVA. Results were found as follows:

1. Overall, mean score of knowledge regarding pregnancy prevention regarding contraceptive pill and condom use was at an excellent level. Knowledge regarding use of emergency contraceptive pills was at a good level.

2. Mean score of knowledge regarding pregnancy prevention after education program at different time points was significantly higher than that of before the education program (immediately after: $p=0.01$, 6 months after: $t=16.166$, $p<0.001$; 1 year after, $t=17.895$, $p<0.001$; 1.5 years after: $t=12.929$, $p<0.001$).

3. Mean score of knowledge regarding pregnancy prevention immediately after pregnancy prevention education program was significantly different from that of 2 weeks after the program ($p=0.05$). Mean score of knowledge regarding pregnancy prevention immediately after and 2 weeks after the program was significantly different from that of other time periods ($p=0.01$). Mean score of knowledge regarding pregnancy prevention at 6 months, one year, and 1.5 years after pregnancy prevention education was not different.

Key words: Knowledge regarding pregnancy prevention, Nursing students

Corresponding author: Patomporn Photaworn E-mail patomporn@bcnsk.ac.th

บทนำ

สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันยังคงเป็นภาวะที่หน่วยงานหลายฝ่ายในประเทศเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ปี พ.ศ. 2562 พบอัตราการมีบุตรของวัยรุ่นหญิงอายุ 15 -19 ปีโดยภาพรวมของประเทศเท่ากับ 23 ภาคใต้มีอัตราการมีบุตรในวัยรุ่นหญิงเท่ากับ 35 ซึ่งสูงกว่าภาพรวมของประเทศ (National Statistical office, 2020) ถึงแม้จะมีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาและวิธีการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตาม ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจหรือไม่ตระหนักในความสำคัญ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ เมื่อต้องใช้การคุมกำเนิดในสถานการณ์จริง ผลการวิจัยพบว่านิสิตอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 400 คน มีพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ยังไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้องเนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่ครอบคลุม ส่งผลให้ประสิทธิภาพการคุมกำเนิดไม่สมบูรณ์ ในขณะที่ได้รับความรู้จากการจัดการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดในหลักสูตรมาแล้วและอาจเกิดจากความไม่สนใจหรือไม่ตั้งใจในการคุมกำเนิด(Rithpho, P., 2017). การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นเกิดจากการไม่ให้ความสนใจในเรื่องการคุมกำเนิดอย่างจริงจัง (Nithitantiwat, P. & Pataipakaipet, K., 2016).และพบว่าวัยรุ่นที่มีประวัติการตั้งครรภ์ การแท้งร้อยละ 55.7 ไม่เคยคุมกำเนิด (Laounka, K., Boonjan, J. Kukiattikool,P., Thanprisan, P., Bunkrathok, B. & Prasit, M., 2011) การสืบเนื้อหาเรื่องการคุมกำเนิดที่เรียนในชั้นเรียนอาจเป็นเพราะ การเรียนด้วยวิธีบรรยายไม่สนใจให้สนใจและเกิดการเรียนรู้ ต่างกับการเรียนที่สนุกสนาน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเกิดความพึงพอใจและประทับใจในเหตุการณ์ขณะเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วได้เป็นอย่างดี (Stevick, 1982 cited in Sukkrong, J., 2010.) นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนการมีเพศสัมพันธ์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ส่งผลให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ เช่น ภาวะโลหิตจาง ความดันโลหิตสูงร่วมกับการตั้งครรภ์ คลอดก่อนกำหนด ถุงน้ำคร่ำแตกก่อนกำหนด ภาวะทุพโภชนาการ (McKinney, James, Murray, Nelson & Ashwill, 2015) ทารกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อยกว่าเกณฑ์ปกติ มีปัญหาเรื่องระดับสติปัญญา เกิดการบาดเจ็บจากการคลอดยากเนื่องจากเชิงกรานของมารดายังไม่เจริญอย่างสมบูรณ์ ทารกแรกเกิดถูกทอดทิ้ง (Isarabhakdi, P. & Pewnin, T., 2017)

สำหรับเขตสุขภาพที่ 12 ซึ่งเป็นพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนล่างพบว่าจังหวัดสตูล สงขลาและตรังที่มีสถิติการคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่นสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (Bureau of Reproductive Health, 2013) อาจเป็นเพราะจังหวัดดังกล่าวมีสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายสถาบัน นักศึกษาเกือบทั้งหมดพักอาศัยในหอพัก ทำให้นักศึกษามีอิสระในการใช้ชีวิต มีโอกาสคบเพื่อนต่างเพศ มีโอกาสมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้มากขึ้น (Itisen,N., Nilla,A.& Chomchaypon,K., 2010) นักศึกษาพยาบาลมีลักษณะการดำเนินชีวิตคล้ายกับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่นๆ ถึงแม้การเรียนพยาบาลจะมีรายวิชาที่สอนเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยการคุมกำเนิดวิธีต่างๆ อย่างละเอียดแต่เป็นการเรียนในชั้นปีที่ 3 เป็นต้นไป จากข้อมูลของวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ในระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 พบว่ามือนักศึกษาขอลาพักการศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาในชั้นปีที่ 1 และขณะศึกษาในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ชั้นปีละ1 คน ขอลาออกเมื่อเรียนในชั้นปีที่ 3 เนื่องจากมีปัญหาครอบครัว 1 คน (Registration, measurement and evaluation unit, 2015) ซึ่งตรงกับผลการศึกษาที่พบว่านักศึกษาบางรายไม่สามารถบริหารจัดการเวลาในการเรียนและภาระครอบครัวได้ก่อให้เกิดความคับข้องใจภายในครอบครัวของนักศึกษา จนท้ายสุดต้องตัดสินใจลาออกไม่จบการศึกษา (Tantivess, S., et al., 2013). วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ระหว่างเรียน จึง

จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยวิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราว โดยการบรรยายและการให้ฝึกปฏิบัติตามฐานการเรียนรู้ชนิดของการคุมกำเนิด แก่นักศึกษาพยาบาล ศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ในระยะเตรียมความพร้อม 1 สัปดาห์ก่อนเริ่มเรียน ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรคนหนึ่งในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ จึงสนใจศึกษาความรู้เรื่องการคุมกำเนิดของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดและความรู้ที่ยังคงอยู่หลังได้รับความรู้เพื่อหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ระหว่างเรียนในสถาบันการศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ ก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์: ฉลาดรู้ ฉลาดคิดกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์: ฉลาดรู้ ฉลาดคิดกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือน

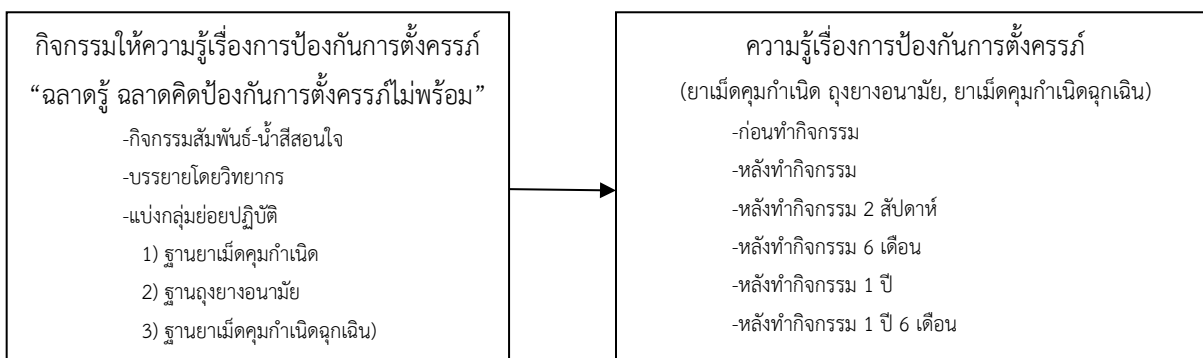
สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้มีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์มากกว่าก่อนทำกิจกรรม
3. นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้มีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดของ Adam, 1969 ; Waldfogeland & Hunter, 1975 cited in Sukkrong, J. (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความสนุกสนาน ความพึงพอใจและประทับใจในเหตุการณ์ที่เรียน จะก่อให้เกิดความจำ หากสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วนั้นผู้เรียนไม่ทบทวนหรือไม่นำไปใช้ซ้ำๆ จะสามารถจดจำไว้ได้นาน 20 นาที- 2 สัปดาห์ก่อนจะค่อยๆ ลืมหายไปในระยะเวลาดังกล่าว (Ebbinghaus cited in Thongyai, T., 2005.) และการให้ความรู้โดยให้ผู้ฟังได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองช่วยให้เกิดความจำระยะยาวมากกว่าการอ่าน การฟังการบรรยาย การดู หรือการดูพร้อมฟัง (Edgar, D., 1969 cited in Oauyporn, P., n.d.) การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์: “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” โดยการทำกิจกรรมสัมพันธ์-น้ำสีสอนใจ เป็นการทำกลุ่มสัมพันธ์ที่สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโอกาสการ

เกิดโรคหรือปัญหาสุขภาพจากการมีเพศสัมพันธ์ การบรรยายให้ความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด ฤงยางอนามัย, ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินโดยวิทยากร และแบ่งกลุ่มย่อยปฏิบัติแต่ละฐาน คือ 1) ฐานยาเม็ดคุมกำเนิด 2) ฐานฤงยางอนามัย 3) ฐานยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน) มีวิทยากรประจำกลุ่มสอนสาธิต ให้ฝึกปฏิบัติ สาธิตย้อนกลับและซักถามข้อสงสัย เป็นการให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะทำให้เกิด ความพึงพอใจและจดจำเนื้อหาความรู้เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ได้ดีและนานขึ้นแสดงได้ดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 51 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ จำนวน 128 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอแกน (Kaemkate, W, 2012).) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 99 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วนคือ

1. แบบสอบถามความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรของ Polprasert, P, et al.(n.d.). ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน มีจำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เรื่องการคุมกำเนิดโดยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินจำนวน 5 ข้อ ฤงยางอนามัยจำนวน 10 ข้อ ยาเม็ดคุมกำเนิดจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ เป็นแบบตัวเลือกถูก-ผิด ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน
2. กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” เป็นกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยวิธีคุมกำเนิด 3 วิธี คือ ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน ฤงยางอนามัยและยาเม็ดคุมกำเนิดซึ่งผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเข้าใจตรงกันของเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในการทดลองสอนนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 50 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 คน พบว่านักศึกษาทั้ง 10 คนมีความเข้าใจตรงกัน กิจกรรมประกอบด้วย

1. การทำกิจกรรมสัมพันธ์-น้ำสื่อนใจ เป็นการทำกลุ่มสัมพันธ์ที่สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโอกาสการเกิดโรคหรือปัญหาสุขภาพจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยแจกแก้วที่มีน้ำเปล่า น้ำสีแดง น้ำสีเขียวให้นักศึกษาทุกคนๆ ละ 1 ใบ คละสีกัน กำหนดให้นักศึกษาใช้หลอดหยดน้ำจากแก้วตนเองให้เพื่อนที่ทำความรู้จัก 2 คน เมื่อนักศึกษาแลกเปลี่ยนน้ำกันแล้วจึงให้นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกว่า โดยใช้คำถามนำ คือ “หากน้ำสีใดๆ สีหนึ่ง คือ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นักศึกษาคิดว่าน้ำในแก้วของตนเองที่เปลี่ยนสีไปจากเดิมหมายความว่าอย่างไร” หลังจากนั้นจึงนำเข้าสู่การบรรยายความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์

2. การบรรยายให้ความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด คุมยางอนามัย, ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินโดยวิทยากรโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลไกการป้องกันการตั้งครรภ์ โอกาสผิดพลาดจากการใช้ วิธีการใช้ ที่ถูกต้อง ข้อดี-ข้อเสียและผลข้างเคียงที่เกิดจากการใช้

3. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยปฏิบัติแต่ละฐาน มีวิทยากรประจำกลุ่มสอนสาธิต ให้ฝึกปฏิบัติ สาธิตย้อนกลับ และซักถามข้อสงสัย ดังนี้

1) ฐานยาเม็ดคุมกำเนิด ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดโดยนำยาเม็ดคุมกำเนิดจริงที่มีรูปแบบต่างๆ มาให้นักศึกษาได้ศึกษาวิธีการรับประทานโดยดูตามวันที่ระบุเรียงตามลูกศรด้านหลังแผงยาเม็ดคุมกำเนิด การปฏิบัติตัวเมื่อลืมรับประทานยา อาการข้างเคียงตามปกติของการใช้ยาที่อาจเกิดขึ้นได้

2) ฐานคุมยางอนามัย ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการใช้คุมยางอนามัยโดยใช้หุ่นจำลองอวัยวะสืบพันธุ์ เพศชาย เริ่มจากการตรวจสอบคุณภาพของคุมยางอนามัยโดยดูวันหมดอายุที่ระบุข้างของ วิธีการฉีกของที่ถูกต้อง วิธีการสวม และการถอดคุมยางอนามัยที่ถูกต้อง

3) ฐานยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดโดยนำยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินจริงที่มีใช้ในประเทศไทย มาให้นักศึกษาได้ศึกษาขนาดของยาที่ระบุไว้บนกล่อง วิธีการรับประทานที่ถูกต้อง อาการข้างเคียงตามปกติของการใช้ยาที่อาจเกิดขึ้นได้

การแปลผลคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์แบ่งเป็น 4 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา (Registration, measurement and evaluation unit, 2015) คือ 80-100 คะแนนเท่ากับระดับดีมาก, 65-79.99 คะแนนเท่ากับระดับดี, 50-64.99 คะแนนเท่ากับระดับพอใช้ 0-49.99 คะแนนเท่ากับระดับน้อย นำเกณฑ์ดังกล่าวมาเปรียบเทียบแปลผลระดับคะแนนดังนี้

คะแนน	การแปลผลระดับคะแนน			
	น้อย	พอใช้	ดี	ดีมาก
ความรู้โดยภาพรวม	0.00-12.49	12.50-16.24	16.25-19.99	20.00-25.00
ความรู้เฉพาะด้าน				
-ด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	0.00-2.49	2.50-3.24	3.25-3.99	4.00-5.00
-ด้านยาเม็ดคุมกำเนิด	0.00- 4.99	5.00- 6.49	6.50-7.99	8.00-10.00
-ด้านคุมยางอนามัย	0.00- 4.99	5.00- 6.49	6.50-7.99	8.00-10.00
คะแนนความรู้รายข้อ	0.00- 0.49	0.50- 0.64	0.65-0.79	0.80-1.00

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแนะนำตัว พัทธ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล ให้กลุ่มตัวอย่างทำก่อนเริ่มกิจกรรมโครงการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาใหม่ : ฉลาดรู้ ฉลาดคิดกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในสัปดาห์การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนพยาบาล 1 สัปดาห์ก่อนเปิดภาคการศึกษา 2559 โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 30 นาที
3. คณะผู้วิจัยให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน ฤงยางอนามัย โอกาสในการตั้งครรภ์โดยการบรรยาย ให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ความรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงโดยแบ่งกลุ่มสาธิตและให้กลุ่มตัวอย่างสาธิตย้อนกลับการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน ฤงยางอนามัย รวมทั้งซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ชนิดต่างๆ
4. หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาใหม่ : “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล ให้กลุ่มตัวอย่างทำ โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 30 นาที
5. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล ให้กลุ่มตัวอย่างทำ โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 30 นาที หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์: “ฉลาดรู้ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” ทันที, ระยะ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน
6. เก็บแบบสอบถามเมื่อกลุ่มตัวอย่างทำเสร็จ ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์
7. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยสถิติที่แบบจับคู่ (paired sample t-test)

3. เปรียบเทียบความรู้เรื่องการคุมกำเนิดของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมทันที, 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน ด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (repeated measure one way ANOVA)

จริยธรรมวิจัย

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการวิจัยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้รับสจริยธรรมการวิจัย 4/2560 พิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนดำเนินการวิจัย และการเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยความสมัครใจของนักศึกษา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน (n=99)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	10.1
หญิง	89	89.9
อายุ		
≤19 ปี	81	81.9
20-24 ปี	15	15.1
≥25 ปี	3	3.0
เกรดเฉลี่ย (GPA) มัธยมปลาย		
≤ 2.99	7	4.8
3.00-3.49	37	25.3
3.50-4.00	55	37.7
การได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนชั้นมัธยม		
ได้รับ	99	100.0
ไม่ได้รับ	0	0
การได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนชั้นมัธยม		
ได้รับ	99	100.0
ไม่ได้รับ	0	0
ชนิดของการคุมกำเนิดที่ได้รับความรู้ขณะเรียนชั้นมัธยม		
ถุงยางอนามัย	99	100.0
ยาเม็ดคุมกำเนิด	82	82.83
ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน	80	80.81
อื่นๆ	78	78.79
ความเพียงพอของความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ได้รับขณะเรียนชั้นมัธยม		
เพียงพอ	59.0	59.6
ไม่เพียงพอ	40.0	40.4
การได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนพยาบาลชั้นปีที่1		
ได้รับ	99	100.0
ไม่ได้รับ	0	0

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (n=99)	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลที่มาในการได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียน		
พยาบาลชั้นปี (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต	99	100.0
เพื่อน	56	56.57
รุ่นพี่	44	44.44
อาจารย์	18	18.18

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 89.90) มีเกรดเฉลี่ย (GPA) มัธยมปลาย 3.50-4.00 (ร้อยละ 37.70) อายุ 18-19 ปี (ร้อยละ 81.90) ทุกคนได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนชั้นมัธยม (ร้อยละ 100.00) ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดที่ได้รับทุกคน คือ ถุงยางอนามัย (ร้อยละ 100) ความรู้ที่ได้รับเพียงพอ (ร้อยละ 59.60) ทุกคนได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 100.00) โดยได้รับความรู้จากเว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 100.00)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล

ข้อที่	การป้องกันการตั้งครรภ์	ค่าเฉลี่ยคะแนน		ระดับ
		ความรู้ M	S.D.	ความรู้
ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน				
1	การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจหรือไม่ได้ป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยวิธีอื่นมาก่อนต้องรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินโดยเร็วที่สุดภายใน 72 ชั่วโมงหลังมีเพศสัมพันธ์	0.88	.32	ดีมาก
2	ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพดีในการป้องกันการตั้งครรภ์เมื่อรับประทานเม็ดแรกภายใน 72 ชั่วโมงหลังมีเพศสัมพันธ์ เม็ดที่สองห่างจากเม็ดแรก 12 ชั่วโมง	0.77	.42	มาก
3	การมีเพศสัมพันธ์ช่วงที่ไข่ตกหรือช่วงที่มีมูกใสๆ คล้ายไข่ขาวดิบ ยึดได้ยาวออกจากช่องคลอด จะทำให้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ผลน้อยลง	0.67	.47	มาก
4	การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ก่อให้เกิดอันตรายเมื่อใช้ไม่เกินสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	0.55	.50	พอใช้
5	การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นเวลานานมากกว่า 1 ปี ส่งผลให้ผนังมดลูกบางลง มีโอกาสตั้งครรภ์ยากขึ้น	0.97	.17	ดีมาก
	รวม	3.84	.96	มาก
ถุงยางอนามัย				
6	การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้งช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ได้	0.81	.40	ดีมาก
7	การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้งช่วยป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ หนองใน ซิฟิลิส ได้	0.96	.20	ดีมาก
8	การสวมถุงยางอนามัยต้องทำขณะอวัยวะเพศชายแข็งตัวเท่านั้น	0.98	.14	ดีมาก
9	การถอดถุงยางอนามัยควรทำขณะอวัยวะเพศชายแข็งตัว	0.72	.45	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล (ต่อ)

ข้อที่	การป้องกันการตั้งครรภ์	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้		ระดับความรู้
		M	S.D.	
10	การถอดถุงยางอนามัยต้องใช้กระดาดชำระรวบขอบถุงยางให้แนบกับอวัยวะเพศชายจนรัดพันปลายองคชาต	0.99	.10	ดีมาก
11	น้ำอสุจิจากถุงยางอนามัยที่หลุดอวัยวะเพศหญิงที่เปียกชื้นน้ำคัตหลังทำให้มีโอกาสตั้งครรภ์ได้	0.94	.24	ดีมาก
12	การสวมถุงยางอนามัยชนิดมีกระเปาะส่วนปลายต้องบีบไล่ลมออกก่อนมีเพศสัมพันธ์	0.95	.22	ดีมาก
13	การสวมถุงยางอนามัยชนิด <u>ไม่มีกระเปาะส่วนปลาย</u> ต้องเหลือส่วนปลาย 0.5-1.0 เซนติเมตรสำหรับรองรับน้ำอสุจิ	0.98	.14	ดีมาก
14	ฝ่ายชายเป็นผู้สวมถุงยางอนามัยด้วยตนเองหรือฝ่ายหญิงเป็นผู้สวมถุงยางอนามัยให้ฝ่ายชายก็ได้	0.99	.10	ดีมาก
15	การใช้ถุงยางอนามัยที่มีขนาดเหมาะสมกับอวัยวะเพศชายทำให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	1.00	.00	ดีมาก
	รวม	9.31	.86	ดีมาก
ยาเม็ดคุมกำเนิด				
16	หญิงที่มีเพศสัมพันธ์เป็นประจำสม่ำเสมอควรรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 21 เม็ด หรือ 28 เม็ด	0.94	.24	ดีมาก
17	เริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดเม็ดแรกภายใน 1-5 วันแรกของการมีประจำเดือน	0.81	.40	ดีมาก
18	ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 21 เม็ดจะหยุดรับประทาน 7 วันแล้วเริ่มรับประทานแผงใหม่ต่อ	0.92	.27	ดีมาก
19	ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 28 เม็ดเมื่อรับประทานเม็ดสุดท้ายแล้วจะเริ่มรับประทานแผงใหม่ในวันถัดไป	0.96	.20	ดีมาก
20	การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดในช่วงเวลาเดียวกันของทุกวันช่วยให้ฮอร์โมนออกฤทธิ์สม่ำเสมอทำให้มีประสิทธิภาพในการตั้งครรภ์	0.70	.46	มาก
21	หากลืมรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิด 2 เม็ดสามารถรับประทานเพิ่มเป็น 2 เม็ดในช่วงเวลาเดิม 2 วันติดกันหรือรับประทาน 1 เม็ดเช้า-เย็น ติดกัน 2 วัน	0.74	.44	มาก
22	หากลืมรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดมากกว่า 2 เม็ดควรรับประทานต่อไปและใช้ถุงยางอนามัยควบคู่ไปด้วย	0.85	.36	ดีมาก
23	การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิด 10 เม็ดแรกของการเริ่มรับประทานแผงแรกหากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยควบคู่ไปด้วยมีโอกาสตั้งครรภ์ได้	0.92	.27	ดีมาก
24	การเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดทันทีหลังมีเพศสัมพันธ์และรับประทานต่อเนื่องจนหมดแผงสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้	0.52	.50	พอใช้
25	การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดสม่ำเสมอช่วยป้องกันการตั้งครรภ์และช่วยให้มีประจำเดือนสม่ำเสมอ	0.78	.42	มาก
	รวม	8.12	1.33	ดีมาก
	รวมทั้งหมด	21.27	2.24	ดีมาก

จากตารางที่ 2 นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยภาพรวมและด้านถุงยางอนามัย ด้านยาเม็ดคุมกำเนิดระดับดีมาก ส่วนด้านยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อยที่สุดของแต่ละด้าน คือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ก่อให้เกิดอันตรายเมื่อใช้ไม่เกินสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ($M=0.55$, $SD=.50$) ระดับพอใช้ การเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดทันทีหลังมีเพศสัมพันธ์และรับประทานต่อเนื่องจนหมดแผงสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ ($M=0.52$, $SD=.50$) ระดับพอใช้ และการถอดถุงยางอนามัยควรทำขณะอวัยวะเพศชายแข็งตัว ($M=0.72$, $SD=.45$) ระดับมาก

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์

ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้				t	p-value
	ก่อนทำกิจกรรม		หลังทำกิจกรรม			
	M	S.D.	M	S.D.		
ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน	3.08	1.12	4.68	.53	12.929	<.001**
ถุงยางอนามัย	7.54	1.33	9.93	.26	17.895	<.001**
ยาเม็ดคุมกำเนิด	5.98	1.78	9.01	.75	16.166	<.001**
โดยรวม	16.61	2.66	23.62	.96	25.230	<.001**

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยภาพรวมและรายด้าน หลังทำกิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” มากกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($t=25.230$, $p=.000$, $t=12.929$, $p=.000$, $t=17.895$, $p=.000$, $t=16.166$, $p=.000$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบรายคู่ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือน

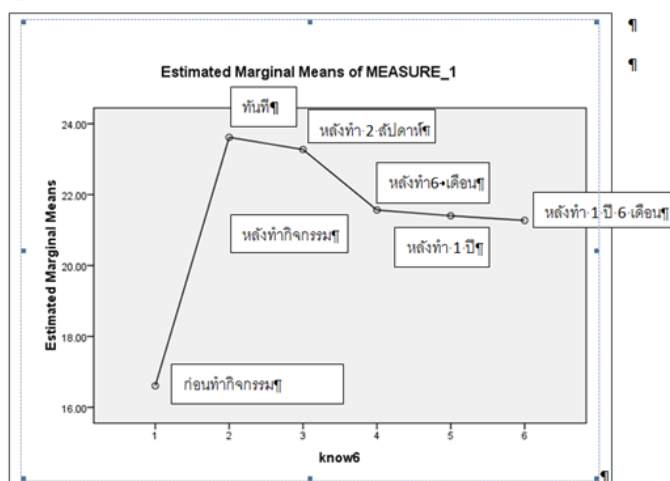
คู่เปรียบเทียบ	Mean difference	SD.	p-value
หลังให้ความรู้ทันที-หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์	0.343	.112	.043*
หลังให้ความรู้ทันที-หลังให้ความรู้ 6 เดือน	2.051	.280	<.001**
หลังให้ความรู้ทันที-หลังให้ความรู้ 1 ปี	2.212	.26	<.001**
หลังให้ความรู้ทันที-หลังให้ความรู้ 1 ปี 6 เดือน	2.343	.236	<.001**
หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์-หลังให้ความรู้ 6 เดือน	1.707	.291	<.001**
หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์-หลังให้ความรู้ 1 ปี	1.869	.275	<.001**
หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์-หลังให้ความรู้ 1 ปี 6 เดือน	2.000	.257	<.001**
หลังให้ความรู้ 6 เดือน-หลังให้ความรู้ 1 ปี	0.162	.331	1.000

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ใน
ระยะหลังให้ความรู้ ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือน (ต่อ)

คู่เปรียบเทียบ	Mean difference	SD.	p-value
หลังให้ความรู้ 6 เดือน-หลังให้ความรู้ 1 ปี 6 เดือน	0.293	.322	1.000
หลังให้ความรู้ 1 ปี-หลังให้ความรู้ 1 ปี 6 เดือน	0.131	.341	1.000

* $p < .05$; ** $p < .01$

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที แตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันทีและในระยะหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์แตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะ 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือนไม่แตกต่างกัน และพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือนมีค่าลดลงตามระยะเวลา แต่ยังคงมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้ความรู้ ทุกระยะสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมให้ความรู้ ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังทำกิจกรรมให้ความรู้

การอภิปรายผล

1. ระดับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยรวม รายด้าน-ด้านสูงยางอนามัยและด้านยาเม็ดคุมกำเนิดระดับดีมาก ด้านยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินระดับดีซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการจดจำความรู้ที่ได้รับ

จากกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์: “ฉลาดรู้ ฉลาดคิดป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม” ได้ดีเนื่องจากมีพื้นฐานด้านสติปัญญาที่ดีพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นมัธยมปลายที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 92.93) มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี-ดีมาก (3.00-4.00) ซึ่งสอดคล้องกับ Rawajai, N. (2012) ที่พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงมีพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศดีกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลางหรือต่ำ และถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะเริ่มเรียนเนื้อหาการคุมกำเนิดในชั้นปีที่ 3 แต่ระหว่างเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1-2 นั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพักอาศัยในหอพักของสถาบันการศึกษาร่วมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 ซึ่งเป็นรุ่นพี่ที่ต้องทำรายงานหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยวิธีต่างๆ ที่หอพักนอกชั่วโมงเรียน หรือการพูดคุยกับเพื่อนๆ จึงมีโอกาสดูรับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์บางส่วนจากรุ่นพี่หรือเพื่อนทำให้เกิดความอยากรู้และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองดังผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ขณะเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 จากเว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.57 ได้รับความรู้จากเพื่อนและกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.44 ได้รับความรู้จากรุ่นพี่ และจากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้านยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินน้อยกว่าด้านถุงยางอนามัยและ ยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นเพราะความรู้ด้านการป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้ถุงยางอนามัยหรือยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้ได้ง่ายจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เนื่องจากเป็นวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ใช้กันตามปกติทั่วไปของสตรีที่วางแผนมีเพศสัมพันธ์และวางแผนการตั้งครรภ์ แต่การป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินนั้นมักใช้กับสตรีบางกลุ่ม เช่น ผู้ที่ถูกข่มขืน ถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยไม่เต็มใจ ผู้ที่ไม่พร้อมจะตั้งครรภ์หรือผู้ที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้อุปกรณ์ป้องกันการตั้งครรภ์ไว้ก่อนซึ่งส่วนใหญ่ คือ ผู้ที่ไม่ได้วางแผนการมีเพศสัมพันธ์ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ กลุ่มตัวอย่างจึงมีโอกาสรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินน้อย ทำให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินต่ำกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Meechai, P., Boonruam, C., Simpa, P., Dangsakul, N., Chaiyasing, S. and Chummalee, I. (2013). ที่พบว่านักเรียน นักศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 594 คน มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินอยู่ในระดับต่ำ

2. นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้มีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์มากกว่าก่อนทำกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์โดยภาพรวมและรายด้านหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์มากกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ 100) เคยได้รับความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์มาจากการเรียนในห้องเรียนขณะชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59.60) ประเมินว่าเป็นความรู้ที่เพียงพอและเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแสดงถึงการเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขยันหมั่นเพียร ให้ความสนใจเนื้อหาที่เรียนมากกว่าเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่ใช่เรื่องจำเป็นต่อกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ตรงกับผลการศึกษาของ Sawangtook, S. & Thanop, P. (2015). ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะสนใจการเรียน ขยันหมั่นเพียร ไม่สนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องสถานเริงรมย์ ไม่ดื่มสุราของมึนเมา ไม่ดูสื่อที่กระตุ้นยั่วเย้าการมอมเมาและมี

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลางและระดับต่ำ แต่ด้วยระดับสติปัญญาที่ดีทำให้สามารถจดจำเนื้อหาเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่เคยได้รับความรู้มาได้ดีเมื่อมีการทบทวนความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ จึงทำให้จดจำเนื้อหาเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ได้ดีสอดคล้องกับ Adam, 1969 cited in Sukkrong, J., 2010 ที่กล่าวว่าการทบทวนหรือการนำสิ่งที่เคยเรียนรู้หรือมีประสบการณ์มาแล้วมาใช้อีกจะทำให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างดี จึงทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังทำกิจกรรมสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม

3. นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้มีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้

ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือน แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันทีแตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันทีและในระยะหลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์แตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะ 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือน ไม่แตกต่างกันและพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลหลังทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะหลังให้ความรู้ทันที, หลังให้ความรู้ 2 สัปดาห์, 6 เดือน, 1 ปี, 1 ปี 6 เดือนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงที่สุดหลังให้ความรู้ทันที หลังจากนั้นจะลดลงตามลำดับตามระยะเวลา แต่ยังคงมีค่าสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะในระยะหลังได้รับความรู้ทันทีนักศึกษาจะมีความสามารถในการจดจำเนื้อหาหรือความรู้ที่ได้รับได้ดีในระยะ 2 สัปดาห์หลังได้รับความรู้ (Kusoom, W. & Hengyotmakt, A., 2019) เนื่องจากยังไม่ลืมเนื้อหาแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจะเริ่มลืมเนื้อหาไปจากการไม่ได้ใช้ความรู้นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Atkinson & Shiffrin, 1968 cited in Sukkrong, J. (2010). ที่กล่าวว่าการได้รับข้อมูลใดๆ สามารถจดจำเป็นความจำชั่วคราวอยู่ได้นาน 30 วินาที ก่อนจะสลายไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนความจำระยะสั้นให้เป็นความจำระยะยาวต้องทำภายใน 2 สัปดาห์และจะเกิดเป็นความจำที่ยาวนานต่อไปได้หากมีการทบทวนความรู้ที่ได้รับนั้นอย่างสม่ำเสมอหรือมีการนำมาใช้บ่อยๆ เกิดเป็นความคงทนในการเรียนรู้และจดจำได้ระยะยาว หากไม่มีการทบทวน หรือมีความรู้อื่นๆ เข้ามาแทนที่ความรู้เดิมที่ได้รับนั้นก็จะทำให้เกิดการลืมได้ และการได้รับความรู้ที่ผู้เรียนได้รับด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ใช่การฟังอย่างเดียวจะทำให้ความคงทนของความรู้อยู่ได้นานขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kusoom, W & Hengyotmakt, A., 2019 ที่พบว่า ความรู้และความคงทนในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การนำผลการวิจัยไปใช้

นำผลการวิจัยที่ได้เสนอต่อผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ และเผยแพร่ต่อสถาบันการศึกษาพยาบาลเพื่อจัดให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมให้แก่นักศึกษาพยาบาลที่เข้าศึกษาใหม่และทบทวนความรู้เป็นระยะโดยจัดทำเป็นคู่มือให้ความรู้เพื่อให้นักศึกษาสามารถทบทวนด้วยตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ด้านการเรียนการสอน สถาบันการศึกษาใดๆ ที่รับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้ามาเรียนในสถาบัน ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันตั้งครรภ์ไม่พร้อม โดยเฉพาะความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยยาคุมกำเนิดฉุกเฉินซึ่งนักศึกษามีโอกาสใช้อย่างไม่ถูกต้องมากกว่าการป้องกันด้วยวิธีอื่นๆ ในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้วางแผนไว้ก่อน หรือไม่ สามารถหลีกเลี่ยง หรือดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเรียน

ด้านการวิจัย 1) ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันตั้งครรภ์ไม่พร้อมเมื่อแรกเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่อการตั้งครรภ์ของนักศึกษาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตร 2) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เกิดการตั้งครรภ์ขึ้น

References

- Bureau of Reproductive Health (2013). *Statistics on Adolescent Births, Thailand 2013*. Nonthaburi : Department of Health, Ministry of Public health. (in Thai)
- Isarabhakdi, P. & Pewnin, T. (2017). Quality of pregnancy Outcomes among Thai Woman of Reproductive Age during 1998-2015. Retrieved from http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/Conference2017/Download/Bcok/05_Pimompan-Quality%20of%20pregnancy.pdf (in Thai)
- Itisen,N., Nilla,A.& Chomchaypon,K. (2010). The attitude of Sakon Nakhon Rajabhat University Students on the behavior of living together before marriage during the study. Retrieved from <http://cph.snru.ac.th/userfiles/file/%>. (in Thai)
- Kaemkate, W (2012). *Research methodology in behavioral science*. (3rd ed.). Bangkok : Chulalongkorn university Printing house. (in thai)
- Kusoom,W. & Hengyotmakt, A. (2019). The Effects of Case-Based learning on Nursing Students Knowledge Retention. *Academic Journal Bangkokthonburi University*, 8 (1) : 187-196. (in thai)
- Laounka, K., Boonjan, J. Kukiattikool,P., Thanprisan, P., Bunkrathok, B. & Prasit, M. (2011). Contraceptive practices in Adolescents Attending the Family Planning Unit at Srinagarind Hospital.. *Journal of nursing Science & Health*,. 34(3):40-47. (in Thai)
- McKinney, E.S., James, S.R., Murray, S.S., Nelson, K.A. & Ashwill, J.W. (2015). *Maternal-Child Nursing*. (4thed.). Canada : Elsevier saunders.
- Meechai, P., Boonruam, C., Simpa, P., Dangsakul,N., Chaiyasong, S. and Chummalee, I. (2013). Knowledge, Attitude and Behavior of emergency Contraceptive pill use among Students in Muang District of MahaSarakhm province. *Isan Journal of Phamaceutical Science*. 9(1). 60-63. Retrieved From <http://pharm.kku.ac.th/isan-journal/journal/volume9-no1/002-Proceeding/Page60-63.pdf> (in Thai)
- National Statistical Office. (2020). *Complete report : survey on the situation of children and woman in Thailand 2019, August 2020*. Bangkok : National Statistical Office.
- Nithitantiwat, P. & Pataipakaipet, K. (2016). Unwanted pregnancy and abortion preventive guidelines for adolescents. *Journal of health and nursing research (Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok)*, 32(2) :133-146.
- Oauyporn, P. (n.d.). *Active learning* . Retrieved from <http://WWW.aksorn.com/active-learning> (in Thai)
- Polprasert, P. et al.(n.d.).The trend of prevention and solve engaging in sexual intercourse before marry and pregnancy of teenage in the Kamphaeng Phet province questionnaire. (electronic version). Retrieved from www.Slideshare.net/plainman35/ss-25198488

- Rawajai, N. (2012). *Factors influencing sexual risk preventive behaviors of students in vocation commission Bangkok metropolistan*. Thesis for master of Science degree (Health Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot university. (in Thai)
- Registration, measurement and evaluation unit. (2015). Annual report of Registration, measurement and evaluation unit, Boromarajonani College of Nursing Songkhla. Songkhla: Boromarajonani College of Nursing Songkhla. (in Thai)
- Rithpho, P. (2013). Pregnancy Preventive Behavior among Undergraduate Women Students in Phitsanulok Province: Feminist Perspective. *Journal of Nursing and Health Sciences*, 7(3) : 9-24.
- Sawangtook,S. & Thano,P. (2015). The study of the awareness of sexual risk behaviors and sexual risk behaviors of adolescent students. *Kuakarun Journal of nursing* , 22(2): 41-56. (in Thai)
- Sukkrong, J. (2010). *Learning achievement, retention, and attitudes towards English vocabulary learning of students taught through games and conventional methad..* A Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the master of Arts degree in Teaching English as an International Language. Prince of Songkla University.. (in Thai).
- Tantivess, S. et al. (2013). *Adolescent pregnancy in Thailand 2013..* Nonthaburi : Department of Health, Ministry of Public health. (in Thai)
- Thongyai, T. (2005.). The study of retention of cognitive of childhood in studying by using picture books during 2 weeks and 4 weeks Retrived from <http://oservice.skru.ac.th/ebookft/315/%BA%B7%B7%D5%E8%202.pdf>